

Bachelor 2014

BAC-NL02

Kandidatnummer: 316

Kjønn i barnehagen

Hvordan blir gutter og jenter møtt av de ansatte i barnehagen?

Dronning Mauds Minne Høgskole
for barnehagelærerutdanning

Kari Husbyaune, 3F

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning.....	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Avgrensning og problemstilling	4
1.3	Oppgavens oppbygning	4
2.0	Teori	5
2.1	Hva er kjønn?.....	5
2.1.1	Kjønn i et biologisk perspektiv	5
2.1.2	Kjønn i et sosialt perspektiv.....	6
2.1.3	Kjønn i et kulturelt perspektiv	6
2.2	Likestilling.....	7
2.2.1	Fokus på enkeltbarnet	8
2.3	Personalet.....	8
3.0	Metode.....	10
3.1	Observasjon	10
3.2	Intervju.....	12
3.3	Valg av informant	12
3.4	Vurdering av metodevalg.....	13
3.4.1	Vurdering av observasjon	13
3.4.2	Vurdering av intervju	14
4.0	Analyse.....	15
4.1	Observasjon	15
4.1.1	Stemmebruk/ordbruk	15
4.1.2	Kroppsspråk/tilnærming	15
4.1.3	Tidsbruk	16
4.1.4	Grad av hjelp det gis til barnet.....	17

4.2 Intervju.....	18
5.0 Drøfting	19
5.1 Observasjoner	19
5.2 Synet på kjønn	20
5.3 Likestilling og fokus på enkeltbarnet	20
5.4 Refleksjon.....	21
6.0 Avslutning.....	22
7.0 Referanser.....	23
Vedlegg 1: Observasjonsguide.....	26
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	27

1.0 Innledning

Kjønn er noe som opptar mange i dagens samfunn og det er noe som påvirker oss, i større eller mindre grad, hver dag. Barnehagen er også med i kjønnsdiskusjonen, barna møter mange kjønnsstypiske fenomener i hverdagen. De blir tidlig introdusert for jente- og gutteleker, eller jente- og gutteklær. Hvem er det som definerer dette med kjønn, er det barna selv eller er det de voksne?

Det har pågått flere diskusjoner om man skal innføre et tredje kjønn eller ikke, og dette er utprøvd i Sverige. Både i barnehager og i barnebøker har de brukt dette tredje kjønnspronomenet, hen (Mühleisen, 2012). Barna blir møtt med en kjønnsnøytral oppdragelse, men det stilles spørsmål ved om dette fører til mer likestilling eller ikke. Jørgen Lorentzen er skeptisk til denne typen oppdragelse og mener at kjønn er en vesentlig del av hvem vi er, mens andre mener at vi er redde for å prøve nye ting (Henriksen, 2012). Så hva bunner det egentlig ut i? Er vi redde for å få et kjønnsnøytralt samfunn eller mener vi at det er best å holde på gamle forestillinger om kjønn der kvinner skal være hjemme på kjøkkenet og menn skal være i jobb (ibid.).

Det er et stort og viktig tema jeg berører i denne oppgaven, og jeg er fullstendig klar over at kjønn er noe det er store diskusjoner rundt. Det finnes mange ulike tilnærminger til synet på kjønn og kjønnsdiskurser og jeg har valgt en innfallsvinkel der jeg forsøker å berøre de viktigste områdene. Jeg har valgt å dele inn kjønn i biologisk, sosialt og kulturelt perspektiv. Jeg kan se at min teoretiske innfallsvinkel på kjønn støtter seg i stor grad til Aasebø og Melhuus (2005), noe som fører til at jeg mangler andre viktige perspektiver på kjønnsdefinisjonen. Jeg har allikevel valgt å gjøre det på denne måten, fordi jeg føler at jeg har fått dekt alle perspektivene på kjønn.

1.1 Bakgrunn

Grunnen til at jeg har valgt å se på kjønn i barnehagen er fordi jeg synes det er et veldig interessant tema, og noe som har opptatt meg veldig det siste året. Min førforståelse går i stor grad ut i fra at de ansatte i barnehagen skaper kjønnsforskjeller blant barna, og at dette henger sammen med deres egen oppvekst og syn på kjønn. Jeg har også en oppfatning av at det ikke er så store forskjeller mellom gutter og jenter som noen skal ha det til. Jeg blir ofte provosert

når jeg får høre påstander om at gutter er tøffere enn jenter og at jenter er så flinke til å sitte stille. Gjennom denne oppgaven er jeg ute etter å nyansere dette med kjønn og prøve å se på hva eller hvem som skaper kjønn og hvorfor det er sånn.

1.2 Avgrensning og problemstilling

Jeg hadde i utgangspunktet tenkt å se på om og eventuelt hvordan de ansatte skapte kjønnsforskjeller blant barna. Da kunne jeg sett om ulikt kjønn hos personalet påvirket barna i noen grad eller om menn og kvinner behandler jenter og gutter likt, uavhengig av kjønn. Jeg skjønnte tidlig at dette kunne bli litt for stort for en bacheloroppgave, så da måtte jeg begrense det.

Jeg har valgt å avgrense oppgaven min til kun å omhandle ankomsten til barnehagen. Dette gjorde jeg for å gjøre det lettere for min egen del slik at jeg hadde fastsatt hva jeg ville se etter. Videre har jeg valgt å å begrense observasjonen min til kun å se på fire ulike punkter, men dette kan man lese mer om under punktet om metode og observasjon.

Min problemstilling er derfor: Hvordan blir gutter og jenter møtt av de ansatte i barnehagen?

4

1.3 Oppgavens oppbygning

Etter innledningen kommer et kapittel om teori, der jeg tar for meg ulike perspektiver på kjønn, likestilling og hva personalets oppgave er i barnehagen i forhold til kjønn. Noe av teorien jeg har skrevet finner man kanskje ikke igjen i like stor grad i drøftingsdelen, men jeg føler allikevel at den er relevant for oppgavens oppbygning.

Videre kommer metodekapittelet der jeg redegjør for hva jeg har gjort og hvordan jeg har samlet inn datamateriale. Begrunnelse for valg av informant og vurdering av metodene er også med. Etter det kommer analysen av det jeg har funnet ut gjennom datainnsamlingen før jeg drøfter funnene mine og kommer med en avslutning til slutt.

2.0 Teori

Jenter og gutter er forskjellige, det kan man slå fast. Men hva er det som skiller dem og hvilken betydning har disse forskjellene for hvordan de blir møtt av de ansatte i barnehagen?

«Det finnes et mangfold av posisjoner og væremåter for både jenter og gutter, men ikke alle posisjoner eller væremåter står til disposisjon for jenter og gutter» (Aasebø og Melhuus 2005, s. 68). Hvem setter disse begrensningene og hvorfor har det blitt sånn?

2.1 Hva er kjønn?

Det finnes flere måter å definere kjønn på, og dette kommer helt an på hvem du spør. Det er to hovedretninger som ofte brukes for å forklare dette, det biologiske og det sosiale perspektivet. Her er det motstridende argumenter om det er arv eller miljø som bestemmer forskjellene hos kjønnene. Kan man påvirke barns utvikling av kjønn, eller må man ta barnet for det det er og se an hvordan det utvikler sitt kjønn.

Til slutt må man ikke glemme at: «Det individuelle spiller inn: Jenter er forskjellige som jenter, og gutter er forskjellige som gutter» (Rossholt 2009, s. 17).

5

2.1.1 Kjønn i et biologisk perspektiv

Definisjonen på kjønn fra Store Norske Leksikon sier: «Når to individer innenfor en art danner spesielle forplantningsceller (kjønnsceller, gameter) som kan forene seg med hverandre til et nytt individ, sies de to individene å ha ulike kjønn.» (snl.no). Herunder en forståelse om at dette gjelder mennesker. Altså må man ha to ulike individer for at man skal kunne ha kjønn, noe som igjen bekrefter at det er biologiske forskjeller mellom gutter og jenter, menn og kvinner. Dette er en dualistisk tenkemåte som sier at gutter og jenter er født med noen grunnleggende forskjeller i egenskaper (Aasebø og Melhuus, 2005). Disse forskjellene finnes i kroppens anatomi, fysiologi, psykologi og biologi. Hva som spiller størst rolle for utviklingen av kjønnsforskjeller strides man derimot stadig om.

I en pedagogisk praksis tilsvarer dette at man ikke har et særlig stort spillerom. Siden barnet innehar noen grunnleggende egenskaper fra fødselen av må man som voksen være bekræftende overfor barnet i de valgene det tar, jfr. Askland (2009).

Aasebø og Melhuus (2005) skriver at de ikke forneker at noen kjønnsforskjeller kan ha en biologisk forankring, men understreker at det er andre områder som også spiller inn i utviklingen av kjønn.

2.1.2 Kjønn i et sosialt perspektiv

Sosialt kjønn har mye å si for hvordan man blir den man er, gjennom sosialiseringprosesser formes kjønnsforskjeller som kommer til uttrykk gjennom atferd, handlinger, relasjoner og interesser. I et sosialt perspektiv sier man at kjønn ikke er noe man først og fremst *er*, det er noe en *blir* (Aasebø og Melhuus, 2005). Her går man ut ifra at gutter og jenter har like muligheter, og at mulighetene man får er knyttet til den personligheten man har, og ikke til kjønn. Askland skriver at barnet er en leirklump som påvirkes av erfaringer, forventninger og impulser det utsettes for (Askland, 2009). Dette opplever barnet gjennom primær- og sekundærsosialisering som kan ses i sammenheng med Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. Forskning har vist at det er foreldrene som i størst grad påvirker barnet inn i typiske kjønnsroller (Lyngmo, 2013), de deltar i primærsosialiseringen og er de personene som barnet har tette kontakt med de første leveårene. Nielsen og Rudberg (1989) sier at barnet ikke kjenner sitt eget kjønn når det blir født, og at det heller ikke er spesielt opptatt av kjønn de første leveårene. Dette understreker at det er foreldrene som i stor grad skaper de forventningene til at jenter skal være rolige og gutter skal være tøffe (Lyngmo, 2013).

Barnehagen spiller også en stor rolle i sekundærsosialiseringen. Vår identitet dannes i samspill med de menneskene som omgir oss og kjønn er en del av individets identitet (Aasebø og Melhuus, 2005). Siden de fleste barn går i barnehagen i dag, så har det stor betydning for barna hvem og hva de møter der. Hvilke muligheter får de fra de voksne, fra de andre barna, og fra miljøet rundt. Rossholt skriver også om dette i temaheftet om likestilling i barnehagen: «Barnet er ikke bare jente eller gutt i barnehagen, de blir også et kjønn og kjønn hele tiden av seg selv, av andre barn og voksne» (Rossholt 2006, s. 8).

2.1.3 Kjønn i et kulturelt perspektiv

Kulturen man vokser opp i har også betydning for hvordan man utvikler sin kjønnsrolle. Dette kan man se gjennom forskjeller på tvers av landegrensener, men også på ulike generasjoner innenfor en kultur. Aasebø og Melhuus (2005) sier også at når kjønn betraktes som noe kulturelt, betyr det at både utformingen av kjønn og relasjonen mellom kjønn endrer seg i takt med andre kulturelle endringer i samfunnet. Dette reflekteres i jenters og gutters væremåte. Det er åpenbart at det er biologiske forskjeller mellom jenter og gutter, kvinner og menn. Men hvilken betydning disse forskjellene får, er derimot ikke naturgitt, de er kulturelt betinget (ibid.). «Jenter blir jentete og gutter blir guttete fordi det er dette de har fått ros og oppmuntring for fra omgivelsenes side, mens motstatt atferd enten er blitt ignorert eller straffet» (Nielsen og Rudberg 1989, s. 11). Det er ikke først og fremst det at denne atferden blir belønnet som skaper kjønn, men barnet prøver å skape mening i hva det betyr å tilhøre forskjellige kjønn (Nielsen og Rudberg, 1989). Hva som forventes av deg som jente eller gutt henger nært sammen med den kulturen barnet vokser opp i.

Før var jentene «taperne» i samfunnet, de ble sett på som stille og innesluttet, mens nå er det blitt guttene (Aasebø og Melhuus, 2005). Guttene gjør det dårligst på skolen og er også de som oftest får spesialpedagogiske tiltak i skolen (ibid.).

2.2 Likestilling

Likestilling har vært i fokus lenge, og det er stort sett kvinner som har kjempet for å få like rettigheter som menn. I 1978 kom loven om likestilling mellom de to kjønn, den skulle sikre at kvinner og menn gis like muligheter til utdanning, arbeid og faglig utvikling. Men hvordan skal man sikre likestilling blant barna i barnehagen, når de ikke taler sin egen sak. I 2008 kom handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring 2008-2010. Denne skulle blant annet fremme likestilling mellom gutter og jenter i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2008). Likestilling er også forankret i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011):

«Likestilling mellom kjønnene skal gjenspeiles i barnehagens pedagogikk. Barnehagen skal oppdra barn til å møte og skape et likestilt samfunn. Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling mellom kjønn. Gutter og jenter skal ha like

muligheter til å bli sett og hørt og oppmuntres til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen» (RP 2006/2011, s. 12).

Selv om det er stort fokus på likestilling både i barnehagen og ellers i samfunnet så er det et vanskelig tema å jobbe med. Askland skriver at likestilling som pedagogisk tema i barnehagen bygger på tilfeldigheter og private erfaringer (Askland, 2009). Samtidig så er det nedfelt i Rammeplanen og da er man forpliktet til å jobbe med det i barnehagen. Svalefryd (2004) skriver i sin bok om likeverd om mange ulike utfordringer hun har stått overfor i arbeidet med likestilling. Det er mange som sier at de jobber med likestilling og at dette er noe de har kontroll på, men det viser seg stadig at de ikke har nok innsikt i dette. Hun bruker også seg selv som eksempel når hun forteller om eksempler der hun ikke har reflektert godt nok over hvordan hun behandler gutter og jenter ulikt (ibid.).

2.2.1 Fokus på enkeltbarnet

En annen side av likestillingen er å ha fokus på hvert enkelt barn, uavhengig av kjønn. Som Rossholt skriver: «Likestilling handler...om å se forskjellighet på tvers av kjønn og ikke kun mellom kjønnene. Likestilling handler om et syn på barn som deltakende subjekt, og at voksne skal lytte slik at alle barn kjenner at deres erfaring gjelder (Bae, Eide, Winge og Kristoffersen, 2006)» (Rossholt 2009, s. 17). Barn er ulike og trenger ulike muligheter avhengig av hvilke livsbetingelser de er i på ulike tidspunkt i livet. Likestilling handler om like rettigheter, muligheter og plikter for alle, og dette gjelder også uavhengig av kjønn (Rossholt, 2009). Barnet som deltakende subjekt har fått stort fokus de siste årene, det samme har barns medvirkning. Nå ses barnet som subjekt helt fra fødselen av, i stedet for objekter som skal påvirkes og formes. «Medvirkning basert på et syn på barn som deltagende subjekter, innebærer altså at voksne må kunne lytte slik at alle barn kjenner at deres erfaring gjelder» (Bae 2006, s. 13). Når man ser barnet som medmenneske lar man barnets perspektiv komme til uttrykk og man følger barnets intensjon. Forskning viser at barn som opplever å bli sett som et subjekt og gis rett til medvirkning og anerkjennelse vil utvikle medmenneskelighet og gode relasjoner med andre. Motsatt vil barn som opplever at deres subjektivitet blir krenket ha større sjanse for å utvikle psykiske forstyrrelser og svekket selvfølelse, jfr. Bae (2007).

2.3 Personalet

Som nevnt under punktet om likestilling så er det flere lover og forskrifter som sier at man skal jobbe med likestilling i barnehagen. Dette blir derfor personalets ansvar å sette fokus på. Barnehagens verdigrunnlag sier noe om at «personalet må reflektere over sine holdninger til samfunnets forventninger til gutter og jenter» (RP 06/11). Men hva er det egentlig samfunnet forventer av barna når de er ferdige i barnehagen?

Samfunnets normer og verdier gjenspeiles i barnehagen, og endringer her fører til endringer i barnehagens innhold og hvilke forventninger barna møter. Det stilles andre krav til barnehagen og de ansatte i dagens samfunn mot det det gjorde tidligere, dette innebærer at barn skal ha en annen kompetanse enn for få år siden (Larsen og Vaagan Slåtten, 2010). Refleksjon blant personalet er viktig for å sette fokus på hvordan man behandler barn ut ifra kjønn. Rossholt refererer til Kunnskapsoversikten fra 2008 når hun skriver: «Tradisjonelle kjønnsrollemønstre ser ut til å være godt befestet i kulturen, og det er vanskelig å handle på tvers av disse mønstrene» (Rossholt 2009, s. 23). Som pedagog skal man være et godt forbilde for barn, dette innebærer at man må ta et oppgjør sine egne ubevisste forestillinger. Som nevnt tidligere så spiller barnehagen en stor rolle i barnas sosialisering, og i barnehagen er det de voksne som er rollemodeller for barna. Svalefryd (2004) skriver at pedagogen må forstå at hun/han er delaktig i en stadig pågående prosess der barna skaper sin egen identitet. Som pedagog har man makt og muligheter til å påvirke og omforme deres identiteter i det daglige pedagogiske arbeidet. Dette er selvsagt knyttet til det sosiale perspektivet på kjønn. For å kunne bedrive et vellykket likestillingsarbeid må pedagogen finne sin vilje til å forandres og samtidig se sin egen rolle i ett nytt perspektiv (ibid.). «Albert Einstein skal ha sagt: Det er en skam at vi lever i en tid da det er lettere å sprengte et atom enn en norm» (ibid., s. 53).

Svalefryd (2004) skriver også at hun har møtt mange pedagoger gjennom årene som hevder at de ikke har behov for dette med likestilling. De mener at kjønn ikke er relevant i deres arbeid med individuell planlegging, og at dokumenter om hvert barn er tilstrekkelig for å se det unike mennesket. Videre problematiserer hun dette med at individperspektivet som veileder i arbeidet utgjør bare en del av den sammensatte virkeligheten som skaper den pedagogiske virksomheten. Dette kan også ses i sammenheng med det jeg har skrevet over om pedagogens viktige rolle i barnas dannelse av kjønnsroller. Det ligger mange skjulte forestillinger omkring

kjønn i en personalgruppe og selv om man jobber med å få dem frem i lyset så er dette et vanskelig arbeid. Svalefryd sier videre at det ikke handler om å favorisere det ene kjønn, men å komme bort fra forestillinger som man tar for gitt om kjønn, slik at man vurderer egenskaper hos menn og kvinner på en likeverdig måte (ibid.).

3.0 Metode

Metode er en fremgangsmåte for å finne svar på spørsmål man stiller seg i sin forskning. Det er et verktøy eller et redskap som brukes i prosessen mot ny kunnskap (Larsen, 2007). Det som er viktig å tenke på når man forsker er at de resultatene og sammenhengene en kommer frem til er tendenser, altså er det ikke noe som gjelder for alle (ibid.) Dette er nok spesielt viktig å huske på ved bruk av en kvalitativ tilnærming til metoder i datainnsamlingen, noe jeg har valgt å bruke i min bacheloroppgave. Kvalitativ forskning er helhetsorientert og som forsker vil man prøve å se sammenhenger og få tak i totaliteten (Løkken og Søbstad 1995/2013). Den er også ofte induktiv, det vil si at en trekker slutninger fra det enkelte til det allmenne. I kvalitativ forskning studeres fenomenet i sine «vanlige» omgivelser og man er ute etter subjektive opplevelser (ibid.)

10

Jeg har valgt observasjon og intervju som mine to metoder til datainnsamling. Grunnen til dette var at jeg følte at observasjon kunne gi best mulig svar på problemstillingen, mens intervjuet kunne være med å støtte opp om observasjonen. «Ved å kombinere observasjon og intervju kan observasjonen for eksempel gi de nødvendige forutsetninger for intervjuet. Intervjuet kan tilsvarende bidra til å utfylle det bildet som observasjonen gir» (Dalland 2012, s. 185).

3.1 Observasjon

Valget mitt av observasjon som metode var noe jeg hadde tenkt godt gjennom på forhånd. Jeg prøvde det ut i metodearbeidskravet vi hadde i forkant av bacheloren og var ikke helt overbevist om at det fungerte så godt. Grunnen til dette var at jeg følte at jeg la mye av mine egne meninger inn i det jeg observerte og at jeg så det jeg ville se. Samtidig så hadde jeg jo lest i litteraturen at observasjon handler om å tolke det man ser, jfr. Løkken og Søbstad (1995/2013): «Observere betyr å iaktta. Det handler om å se. Så skal vi oppfatte det vi har sett

– vi skal tolke det» (Løkken og Søbstad 1995/2013, s. 13). Det er imidlertid veldig viktig å være klar over dette når man gjennomfører observasjoner, slik at man kan formidle hva man oppfatter under observasjonen for så å tolke og formidle det på en måte som er forståelig for omgivelsene (Askland, 1994). Løkken og Søbstad (1995/2013) skriver også at fullstendig objektivitet er både teoretisk og praktisk umulig. «Et menneske kan ikke forholde seg objektivt til et annet menneske» (ibid., s. 29). Derfor er det viktig å vise grundighet og allsidighet i arbeidet, og være klar over at man har lagt sin egen tolkning inn i observasjonen.

Jeg gjennomførte mine observasjoner i omtrent en time på morgenen i barnehagen. Den opprinnelige planen var å sitte ute i garderoben for å observere det første møtet mellom de ansatte og barna. De ansatte pleide imidlertid å ta i mot barna inne på avdelinga når de kom på morgenen, derfor ble jeg sittende i et hjørne av avdelinga slik at jeg hadde oversikt over de som ankom barnehagen og de ansatte som var på jobb. Jeg var altså fullstendig passiv og hadde en nærmest distansert tilskuerrolle, selv om barna la merke til meg når de kom inn, jfr. Løkken og Søbstad (1995/2013). Jeg gjennomførte en strukturert observasjon der jeg hadde lagd et observasjonsskjema på forhånd som jeg kunne krysse av på og skrive stikkord til enkelte punkter (se vedlegg 1). «En forutsetning for å kunne gjøre en strukturert og mer formalisert observasjon er at en vet hva en skal se etter» (Løkken og Søbstad 1995/2013, s. 47). På skjemaet satte jeg opp fire punkter jeg ville observere. Det *første* var stemmebruk/ordbruk, her ville jeg se om de brukte kjønnsstilnærmede ord når de møtte barna, eller om de var kjønnsnøytrale og møtte alle på samme måte. Her valgte jeg bare å skrive ned hva de sa til barna når de kom inn på avdelinga. Det *andre* punktet var kroppsspråk/tilnærming, her var planen å se hvor raskt den ansatte kom ut i garderoben når barna kom. Jeg ville også se på om de ansatte brukte noen form for berøringer når de møtte barna, og om det her var forskjell på jenter og gutter. Her valgte jeg også å skrive notater av det jeg så. Det *tredje* punktet var tidsbruk, og her ville jeg se på hvor lang tid det tok fra barnet kom inn på avdelinga til det hadde kommet seg «på plass» og slått seg til ro. Her valgte jeg å sette opp en avkrysningstabell, delt inn i tre deler; kort tid, normal tid og lang tid (se vedlegg 1). Jeg hadde ikke tenkt ut noen spesiell tid på hver av de tre delene, men ville se det an under observasjonen. Det *fjerde*, og siste, jeg observerte var grad av hjelp det gis til barnet. Her delte jeg også inn i en tabell i fire deler, jeg så på om barnet var selvstendig og ordnet ting selv, om mor eller far hjalp til eller om den ansatte hjalp til (se vedlegg 1). Her ville jeg se om det var noen forskjell på jenter og gutter - om de gjorde ting selv eller hvem de eventuelt fikk hjelp av, og dersom alle fikk hjelp, hvem fikk hjelp av hvem.

Jeg valgte å kun se på fire punkter for å holde observasjonen så oversiktlig som mulig. Jeg kunne selvsagt ha valgt en annen observasjonsmåte og skrevet ned alt det jeg så eller tatt en videoobservasjon, for så å tolke det senere. Jeg valgte imidlertid å gjøre det lettere for min egen del, som Løkken og Søbstad (1995/2013) også sier «Prøver en å se alt, ser en ingen ting» (Løkken og Søbstad 1995/2013, s. 25). Man kan si at dette oppsettet fører til at metoden nærmer seg en kvantitativ tilnærming til innsamling av datamateriale, men jeg har valgt å se på det som en kvalitativ tilnærming siden jeg kun har observert i en barnehage.

3.2 Intervju

Grunnen til at jeg valgte intervju som metode var fordi jeg ville ha noe som kunne støtte opp om mine observasjoner. Det er veldig greit både for den som observerer og den som blir observert at man kan utdype det som har skjedd under observasjonen. Intervju hadde jeg også prøvd gjennom metodearbeidskravet i forkant av bacheloren, dette var en metode jeg følte fungerte godt til å innhente dypere kunnskap om et tema.

I etterkant av observasjonen gikk jeg og intervjupersonen inn på kontoret i barnehagen for å gjennomføre intervjuet. Jeg hadde lagd en intervjuguide med seks spørsmål på forhånd og tenkte at det ville dukke opp noen spørsmål som jeg ville få klarhet i fra observasjonen (se vedlegg 2). En intervjuguide kan brukes som en ramme for samtalen, jfr. Løkken og Søbstad (1995/2013). Selv om den er fastsatt på forhånd står man fritt til å endre på rekkefølgen på spørsmålene og stille oppfølgingsspørsmål (ibid.).

Intervjuet jeg gjennomførte var et direkte, strukturert intervju. Spørsmålene var satt opp i en bestemt rekkefølge og spørsmålsformuleringene var utarbeidet på forhånd (Løkken og Søbstad 1995/2013). Jeg startet intervjuet med relativt åpne spørsmål, før jeg konkretiserte dem mer mot slutten. Jeg følte at intervjuet fløt godt og jeg fikk svar på alle spørsmålene jeg stilte. «Hovedpoenget med kvalitative intervjuer er at intervjueren lar intervjupersonen formulere svarene sine selv» (Løkken og Søbstad 1995/2013, s. 107). Noe som kan være en bakdel med intervju er at intervjupersonen kan gi de svarene som forventes, dersom det ligger føringer i tema eller spørsmål som kommer opp. Jeg opplevde derimot ikke dette, og fikk nok heller svar som jeg ikke hadde forventet på forhånd.

3.3 Valg av informant

Jeg har valgt å kalle min informant for intervjuperson. Dalland (2012) forsvaret dette med at denne betegnelsen er nøytral. Den slår bare fast at det er en person som blir intervjuet. Det er opp til intervjueren å beskrive hvorfor denne personen er valgt.

Mitt valg av informant var i utgangspunktet ganske tilfeldig. Når jeg ringte barnehagen for å avtale dag for innsamling av datamateriale så fikk jeg beskjed om hvem jeg kom til å møte der. Det var pedagogisk leder på storbarnsavdelingen, som også er utdannet barnehagelærer. Siden denne barnehagen var kjent for meg fra før så var det store muligheter for at jeg ville møte noen bekjente. Dette var ikke noe jeg hadde tenkt igjennom på forhånd, men i ettertid så ser jeg at jeg er glad for at jeg ikke skulle observere noen jeg hadde et forhold til fra før. Dette kunne gjort både observasjonen og intervjuet vanskeligere, fordi jeg kunne hatt bakgrunnskunnskaper om personen som jeg ville lagt inn i min persepsjon av observasjonen. Intervjuet kunne også gått over til å bli mer en samtale enn et strukturert intervju, noe som kanskje kunne gitt andre svar enn de jeg fikk.

3.4 Vurdering av metodevalg

13

Jeg føler at de to metodene jeg har valgt passer godt sammen, noe som også forankres i metodeteori.

De resultatene jeg har kommet frem til har ingen generell overføringsverdi siden jeg har gjennomført datainnsamlingen i kun en barnehage. Likevel kan det være at andre barnehager gjør det på tilsvarende måte.

I forhold til etiske vurderinger så kommer jeg nærmere inn på dette under vurdering av hver metode, men når jeg ankom barnehagen ble jeg bedt om å signere et taushetspliktskjema, dermed hadde både jeg og barnehagen en sikkerhet på at anonymiteten ville bli ivaretatt. Jeg fikk beskjed om at det var greit å ta opp intervjuet på min egen mobiltelefon. Jeg valgte derfor å transkribere intervjuet umiddelbart etter gjennomføringen slik at jeg kunne slette lydopptaket fra telefonen.

3.4.1 Vurdering av observasjon

Når jeg tok kontakt med barnehagen over telefon og når jeg ankom barnehagen første gang så fortalte jeg delvis hvilken problemstilling jeg hadde valgt, uten å nevne at jeg ville se etter kjønnsforskjeller. Jeg sa at jeg skulle se på samspillet mellom barn og voksen i mottakssituasjonen i barnehagen. Her kan det diskuteres om det var etisk riktig av meg å gjøre det, men jeg valgte å ikke nevne kjønnsforskjellene for at de ansatte ikke skulle være bevisste på det under min observasjon.

I forhold til observasjonsguiden kan man si at oppsettet av den fører til at metoden nærmer seg en kvantitativ tilnærming til innsamling av datamateriale, men jeg har valgt å se på det som en kvalitativ tilnærming siden jeg kun har observert i en barnehage.

Validiteten på observasjonene vil jeg si er god, jeg har fått svar på det jeg så etter, selv om det kanskje ikke var det jeg hadde forventet å finne.

Reliabiliteten er nok ikke like god, hadde jeg observert det samme ved en annen anledning så kunne jeg fått helt andre resultater. Dette kommer både av min evne til å observere og den persepsjonen som foregår i ettertid, samt det at ingen dager er like i barnehagen.

3.4.2 Vurdering av intervju

I forhold til intervjuguiden så kan jeg se at det kunne vært flere spørsmål som kanskje gikk mer på det generelle rundt hva barnehagen har som fokusområde, hva de forbinder med likestilling og jeg kunne kanskje også gått mer i dybden ut i fra de svarene jeg fikk. Jeg valgte å ikke sende intervjuguiden på forhånd, grunnen til dette er at de da ville fått et større innblikk i hva jeg egentlig var ute etter å observere. Hadde jeg imidlertid sendt den på forhånd så hadde jeg muligens fått mer utfyllende svar på spørsmålene.

Validiteten på intervjuet føler jeg er god, her har jeg fått svar på det jeg spurte om, og det stemte også overens med det jeg så i observasjonen.

Reliabiliteten på intervjuet føler jeg også er god, det virket som om dette er noe de har jobbet mye med og noe de har fokus på til enhver tid. Jeg kan ikke si med 100% sikkerhet at jeg ville fått samme resultat hvis jeg hadde gjennomført intervjuet med noen andre i barnehagen, men jeg velger å tro at jeg ville det.

4.0 Analyse

Det jeg har kommet frem til gjennom min datainnsamling er at det jeg har sett gjennom observasjoner stemmer overens med den informasjonen jeg har fått gjennom intervjuet.

4.1 Observasjon

Jeg har valgt å fremstille resultatet fra to av punktene i observasjonsguiden i søylediagrammer. Dette er for å få en bedre oversikt over hva jeg har sett. Ved å gjøre det på denne måten kan det som nevnt tidligere, under punkt 3.4.1, nærme seg en kvantitativ tilnærming til fremstilling av data.

Tendensen fra observasjonen er at alle blir møtt på samme måte når de ankommer barnehagen, uavhengig av kjønn. Det kan se ut som jentene i større grad får hjelp av den ansatte i tillegg til foreldre når de kommer inn på avdeling. Det er lite berøringer, men dette reguleres ut fra hvert enkelt barns behov. Barna blir møtt av en ansatt som ser an dagsform og tar i mot foreldrenes beskjeder og tilpasser dette til barnets behov. De som trenger det får hjelp og trøst, mens de som klarer seg selv, får lov til det.

Resultatene mine er hentet fra sju observasjoner av jenter og fire observasjoner av gutter, det burde optimalt sett vært like mange av hvert kjønn, men dette var ikke noe jeg kunne styre. Jeg har uansett valgt å ta med alle de observasjonene jeg gjorde, for å ha mest mulig data å analysere ut ifra.

4.1.1 Stemmebruk/ordbruk

Her blir alle barna møtt med et hei og navnet sitt. De ansatte snakker i liten grad videre med akkurat det barnet som ankommer, men holder samtalen i gang med de som allerede er i barnehagen. I ett tilfelle ser jeg imidlertid at de prater videre med en gutt som ankommer barnehagen sammen med sin mor.

4.1.2 Kroppsspråk/tilnærming

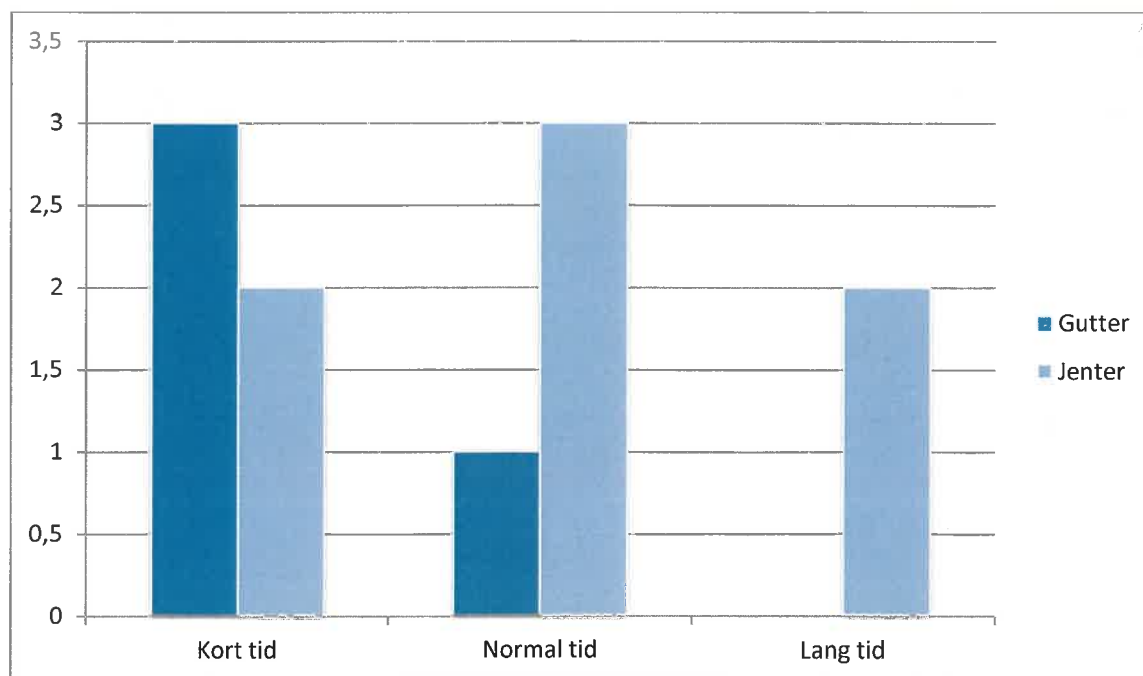
Her hadde jeg tenkt å se på hvor raskt den ansatte kom ut i garderoben når barna ankom barnehagen. Dette falt imidlertid bort siden de ansatte tok i mot barna inne på avdelingen.

Det brukes lite berøringer fra de ansattes side. En gutt blir strøket over håret når mor forklarer at han er litt sliten, og en jente får hjelp av en ansatt ute i garderoben. Ellers kommer berøringer kun fra foreldrenes side.

4.1.3 Tidsbruk

Siden jeg ikke hadde satt noe tidsramme innenfor de tre delene av tabellen valgte jeg å konkretisere dette i ettertid av observasjonen. Kort tid ble derfor i underkant av to minutter, normal tid ble mellom to og fem minutter og lang tid ble over fem minutter.

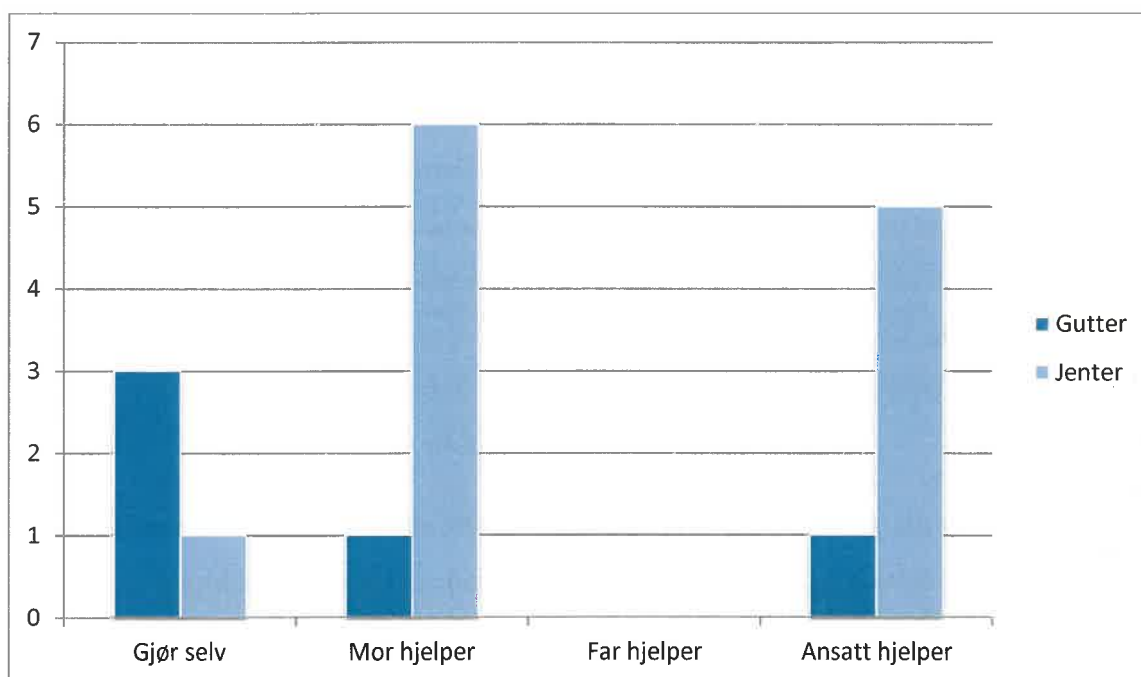
Her ser jeg at guttene bruker kortere tid enn jentene for å finne seg til rette på avdelinga. Det er også kun jenter som bruker over fem minutter på å finne seg til rette. I et tilfelle tar det så lang tid at den ansatte må ta over barnet når mor må gå.

4.1.4 Grad av hjelp det gis til barnet

Det var ingen fedre som leverte barnet sitt i barnehagen under mine observasjoner, likevel velger jeg å ha dette med i fremstillingen av dataene, slik at det samsvarer med observasjonsguiden. Grunnen til at det totale antallen i dette diagrammet er høyere enn elleve, er at flere barn fikk hjelp av både forelder og ansatt.

Her ser det ut til at guttene er selvbehjelpelig i større grad enn jentene. Den ansatte hjelper også jentene mer enn guttene. Det barna får hjelp til et stort sett å vinke til foreldrene i vinduet.

4.2 Intervju

I intervjuet kommer det frem allerede i første spørsmål at de har enkeltbarnet i fokus. Og uansett hva jeg spør om i henhold til likestilling og kjønns spørsmål, så er det enkeltbarnets behov som trekkes frem, og det at alle skal ha like muligheter. Intervjupersonen kommer med flere eksempler på hvordan de tilrettelegger for enkeltbarnet og hvilke muligheter som gis til alle. *«Det er ikke sånn at vi nødvendigvis tilbyr så mye jenteleker til jentene... Når vi er på tur så bruker vi mye verktøy for vi går jo mye i skogen, og da er det jo slik at jentene blir likestilt. Det er ikke sånn at jentene må være med å plukke blomster og guttene får bli igjen og snekre.»* Videre sier hun noe om hvordan guttene ofte tilbys andre ting enn jentene, men at dette ikke kun er ment for gutter. *«Jeg synes egentlig ikke at jeg pleier å tenke at «de er gutter», men det jeg ofte ser er at guttene kan ha litt større energinivå enn jentene. På den måten blir det jo til at du kanskje tilbyr dem andre ting, men det er ikke sånn at «nå er det bare guttene som skal.»»* Hun forteller også om hvordan aktiviteter tilpasses jentene, uten at det nødvendigvis er slik at det er kun jentene som skal gjøre dette. *«Da kan en gruppe gå i gymsalen så kan man spørre om det eventuelt er noen som heller vil være igjen i barnehagen. Så kan vi finne på noe der, og da er det noen som gjerne har lyst til det. Da ser jeg at det gjerne er jenter som vil være igjen, så vil de kanskje tegne eller gjøre sanne ting. Men vi prøver i hvert fall å gi de samme mulighetene.»*

Intervjupersonen trekker også inn hvor viktig det er å være bevisst sin egen rolle. Når hun forteller om hvordan de jobber i refleksjonsteam for å sette fokus på ulike temaer, så sier hun at det er voksenrollen alt bunner ut i. *«Men vi har brukt og hatt det ofte opp som tema. Hva vi tilbyr, for det er jo vi som legger opp hvilke muligheter de har.»* Når jeg sier at jeg ikke har sett noen spesielle forskjeller på jenter og gutter når de ankommer barnehagen så forteller intervjupersonen at dette også er noe de har pratet mye om. At både barna og foreldrene skal føle at de blir sett når de ankommer.

Allikevel trekkes det frem at det av og til kan være at man tar med seg noen rollemønstre inn i sine forestillinger om kjønn. Det nevnes også at dersom jeg hadde observert over lengre tid så er det mulig at jeg ville sett større forskjellsbehandling mellom jentene og guttene enn det jeg så under min observasjon. Intervjupersonen sier avslutningsvis at det var en veldig grei morgen jeg valgte til min innsamling av datamateriale, og at det kunne vært mer urolig dersom det hadde skjedd noe med et enkeltbarn eller lignende.

5.0 Drøfting

Det som går igjen i både observasjoner og intervju fra NN barnehage er fokuset på enkeltbarnet. Det var ikke dette jeg i utgangspunktet hadde forventet meg å finne, men synes allikevel det gir en interessant vinkling på oppgaven. Ut ifra det jeg har lest av litteratur og forskning tidligere så gjør personalet forskjell på jenter og gutter, bevisst og ubevisst. Grunnen til at jeg ikke har sett dette gjennom mine observasjoner og intervju kan jo være at jeg kun observerte over en kort tidsperiode, noe også intervjupersonen sier. Det kan også være fordi barnehagen har hatt dette opp på dagsorden og er veldig bevisste på hvordan de møter barna på morgenen.

5.1 Observasjoner

Gjennom observasjonene har jeg sett at de ansatte i barnehagen viser lite tegn til forskjellsbehandling mellom gutter og jenter. De møter alle barna med samme ordlyd og dette synes jeg er positivt, samtidig får jeg en følelse av at de kanskje snakker litt lite med barna når de ankommer. Dette er noe som kanskje ikke er med på å forsterke følelsen av at alle blir møtt likt, siden det foregår lite kommunikasjon i ankomstsituasjonen. Allikevel understrekes dette i intervjuet med at de ansatte er veldig bevisste på akkurat dette og at alle skal ha mulighet til å gi uttrykk for det dersom de trenger hjelp eller har en beskjed de skal gi, dette gjelder både barn og foreldre. Det at det brukes lite berøringer når barna ankommer barnehagen synes jeg er positivt. Dette er på grunn av at mitt inntrykk er at jenter ofte blir strøket over håret, mens gutter blir møtt med et tøffere kroppsspråk når de ankommer barnehagen. Da synes jeg det er bedre at de ikke gjør noen av delene, med mindre et enkelt barn gir uttrykk for at det trenger noen form for trøst eller lignende. Dette ser jeg også i observasjonene, noen barn får hjelp eller blir strøket over håret dersom de uttrykker et behov for det.

Tidsbruken for å komme seg til rette inne på avdelinga i barnehagen er nok det som viser størst forskjell mellom gutter og jenter. Her kan man diskutere om dette er avhengig av de ansatte eller om det rett og slett bare kommer an på hvilke barn jeg har observert. Dette har jeg ikke noe klart svar på, men det kan se ut som det er mest knyttet til barnet selv.

Graden av hjelp det gis til barnet viser også stor forskjell mellom gutter og jenter, hva som er grunnen til at guttene er selvhjelpende og jentene får hjelp av både foreldre og ansatt er jeg

usikker på, siden jeg ikke så noe spesielt til at noen ga uttrykk for at de trengte hjelp. Kanskje var det på grunn av foreldrene at de ansatte hjalp barna, siden det også er flest jenter som får hjelp av den ansatte.

5.2 Synet på kjønn

Mitt inntrykk av NN barnehage er at de ser på kjønn i både biologisk, sosialt og kulturelt perspektiv. Dette kommer ikke direkte frem gjennom observasjoner eller intervju, men det er noe jeg kan lese ut av analysen over. I og med at de har fokus på enkeltbarnet så går de jo ut ifra deres biologiske kjønn og ser barnet for det det er. Samtidig så er de bevisste sin rolle som voksenperson i barnets liv, og dermed forstår de hvilken betydning den sosiale utviklingen har for barnet og hvordan de påvirker den. Dette henger også sammen med den kulturelle utviklingen, og det at barnehagen skal forberede barna til å kunne møte samfunnets forventninger til dem på best mulig måte, jfr. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011).

5.3 Likestilling og fokus på enkeltbarnet

Arbeidet med likestilling er forankret i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011), se punkt 2.2. Likestilling mellom kjønn trekkes frem her. Her sies det imidlertid ingenting om likestilling på tvers av kjønn. I NN barnehage har de fokus på enkeltbarnets muligheter og rettigheter. Svalefryd (2004) problematiserer dette med fokus på enkeltbarnet, se punkt 2.3. Hun sier at det ligger mange skjulte forestillinger om kjønn i personalet, det samme gjør Askland og Rossholt (2009). Intervjupersonen nevner også dette med at man tar med seg enkelte rollemønstre inn i sine forestillinger om kjønn, samtidig som hun fremhever det arbeidet de gjør i barnehagen og jeg får et inntrykk av at hun mener at deres fokus på enkeltbarnet er godt nok. Her vil jeg stille spørsmålstegn ved om alles interesser kan ivaretas ved fokus på hvert enkelt barn. Det er ingen hemmelighet at det er flere barn per voksen i barnehagen enn det er i hjemmet, stort sett. Dette fører til at de ansatte har en større jobb for å ivareta hver enkelt barns interesser. Dersom man skal gi alle barn retten til å bli hørt til enhver tid, hvordan skal man da kunne gjennomføre alles ønsker? Både når det gjelder gjennomføring av aktiviteter, påkledning og utetid er det vanskelig å gjennomføre dette på hvert enkelt barns premisser.

På en annen side så vil det også være vanskelig å ivareta alles interesser dersom man deler inn barnegruppen med utgangspunkt i kjønn. Det individuelle perspektivet er viktig. Jenter er forskjellige som jenter, og gutter er forskjellige som gutter, jfr. Rossholt (2009). Likestilling handler i like stor grad om like muligheter innenfor hvert kjønn, som mellom kjønnene. Her kommer det sosiale perspektivet på kjønn inn, gjennom oppveksten formes barna til ulike individer. Derfor kan man ikke dele barnegruppa etter kjønn og si at alle gutter er like og liker det samme. Det samme gjelder for jenter, det eneste som gjør kjønnene like er de biologiske forutsetningene.

Samtidig så ser jeg også mange fordeler med å ha fokus på enkeltbarnet. Barnet som deltakende subjekt er et viktig perspektiv i dagens samfunn, barns medvirkning har kommet på dagsorden de siste årene. Barnet skal føle at det blir sett og hørt av de voksne, og det skal medvirke i eget liv. Forskning viser at dersom barn får oppleve at de blir hørt og anerkjent så hjelper dette for å motvirke mobbing og dårlig selvfølelse, se punkt 2.2.1. Motsatt vil mangler på dette avle vold og psykiske forstyrrelser. I motsetning til avsnittet over der jeg kommer frem til at det er vanskelig å bevare alles interesser og ønsker må man huske at medvirkning ikke nødvendigvis betyr at man alltid skal på viljen sin, men at man blir hørt og anerkjent. På denne måten kan personalet sikre at alle barn blir hørt og får bekreftelse på det de sier, uten at de nødvendigvis gir barnet lov til å gjøre noe annet enn det som er blitt sagt.

Fordelen med å dele inn barnegruppa etter kjønn kan man se dersom man går inn i et biologisk perspektiv. Der ser man på kjønnene som ulike og jenter og gutter er født med ulike egenskaper, se punkt 2.1.1.

5.4 Refleksjon

Gjennom refleksjonsteam, bestående av både faglærte og ufaglærte, i barnehagen setter personalet i NN barnehage fokus på ulike tema. I intervjuet med pedagogisk leder kom det frem at de hadde hatt kjønn og kjønnsrollemønster opp som tema flere ganger. Under punkt 2.3 kommer viktigheten av refleksjon frem. Både Rossholt (2009) og Svalefryd (2004) skriver om dette, og at det er mange skjulte forståelser av kjønn som ligger i personalet. Samtidig vil jeg stille meg kritisk til at de ikke hadde hatt temaet likestilling oppe til diskusjon og refleksjon, dette er et så viktig tema som er forankret i både Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2006/2011) og Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring (2008), se punkt 2.2. En forklaring på dette kan jo være at de ser at deres

arbeid med fokus på enkeltbarnet er godt nok for deres virksomhet og velger å holde seg til dette.

6.0 Avslutning

Jeg føler at det store spørsmålet jeg sitter igjen med til slutt er om man skal behandle gutter og jenter likt eller ulikt. Min førforståelse gikk i stor grad ut på at man skulle behandle dem likt, men i løpet av denne arbeidperioden med bachelor har jeg kommet frem til at en kombinasjon muligens funker best. NN barnehage, der jeg gjorde min innsamling av datamateriale, behandlet i stor grad barna likt i ankomsten til barnehagen. Dette synes jeg de begrunner godt gjennom intervjuet og har derfor stor forståelse for hvorfor de gjør det de gjør. Samtidig så vet jeg fra tidligere praksis at andre barnehager gjør det på andre måter, og at dette også fungerer godt. Jeg tror det viktigste man må huske når man skal jobbe i barnehage er at det er mennesker man jobber med, det finnes ingen fasitsvar. Det er viktig å se barnet som subjekt og som et medmenneske, selv om forholdet mellom barna og de ansatte er asymmetrisk.

Dersom oppgavens rammer hadde tillatt det hadde det vært interresant og bygd videre på det jeg allerede har undersøkt og funnet ut. Det hadde vært spennende og gjort flere observasjoner på ulike dager eller en lengre observasjon en dag. Jeg ville også intervjuet flere i samme barnehage for å se om alle hadde samme syn på denne saken. En annen ting som også ville vært interessant hadde vært å sammenligne NN barnehage med en annen barnehage.

7.0 Referanser

- Askland, L. (1994). *På veg mot førskulelæreryrket*. Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Askland, L. (2009): Hvor tar vi det fra? I Askland, L. og Rossholt, N.: *Kjønnsdiskurser i barnehagen. Mening – makt – medvirkning* (s. 33-42). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Askland, L. (2009): Fra kjønns sosialisering til meningsskaping. I Askland, L. og Rossholt, N.: *Kjønnsdiskurser i barnehagen. Mening – makt – medvirkning* (s. 65-70). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Bae, B. (2006): Perspektiver på barns medvirkning i barnehage. I Bae, B., Eide, B. J., Winger, N. og Kristoffersen, A.E.: *Temahefte om barns medvirkning* (s. 6-26). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Bae, B. (2007): Å se barn som subjekt – noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage. Artikkel på regjeringen.no, sist oppdatert 10.01.2007. Lastet ned 23.04.2014 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/tema/barnehager/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvens.html?id=440489>
- (s.a.) Brøgger, A. og Åbro, A. Kjønn. Faktatekst på snl.no. Lastet ned 04.04.2014 fra <http://snl.no/kj%C3%B8nn>
- Dalland, O. (1993). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. (5. utgave 2012). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Henriksen, A. B. (2012). Forteller ikke barna hvilket kjønn de har. Artikkel på dagbladet.no, sist oppdatert 18.05.2012. Lastet ned 23.04.2014 fra <http://www.dagbladet.no/2012/05/18/tema/klikk/foreldre/smabarn/helse/21652325/>
- Kunnskapsdepartementet (2006). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. (Revidert utgave, 2011). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet (2008). Handlingsplan for likestilling i barnehage og grunnopplæring 2008-2010. Rapport på regjeringen.no, sist oppdatert 17.04.2008. Lastet ned 08.04.2014 fra

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Likestilling/KD_Handlingsplan%20for%20likestilling_web_09.08.pdf

- Larsen, A. K. (2007). *En enklere metode*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Larsen, K. A. og Vaagan Slåtten, M. (2010). *En bok om oppvekst – samfunnsfag for førskolelærere*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Lyngmo, I. (2013). Ikke mer likestilte med menn. Artikkel på barnehage.no, publisert 19.11.2013. Lastet ned 21.11.2013 fra <http://www.barnehage.no/no/Nyheter/2013/November/Ikke-mer-likestilte-med-menn/>
- Lækken, G. og Søbstad, F. (1995). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (4. utgave 2013). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Mühleisen, W. (2012). Han, hun eller hen? Artikkel på riksmallsforbundet.no, publisert, . 13.05.2012. Lastet ned 23.04.2014 fra <http://www.riksmallsforbundet.no/Ordet/Arkivet.aspx?PID=124&M=NewsV2&Action=1&NewsId=1068&Printerfriendly=1>
- Nielsen, H. B. og Rudberg, M. (1989). *Historien om gutter og jenter: Kjønnssosialisering i et utviklingspsykologisk perspektiv*. Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Rossholt, N. (2006). *Temahefte om likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Rossholt, N. (2009): En dag i barnehagen kommer ikke ordet til oss. I Askland, L. og Rossholt, N.: *Kjønnsdiskurser i barnehagen. Mening – makt – medvirkning* (s. 15-18). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Rossholt, N. (2009): Likestilling og likeverd – begreper som forplikter! Barnehagens samfunnsmandat. I Askland, L. og Rossholt, N.: *Kjønnsdiskurser i barnehagen. Mening – makt – medvirkning* (s. 19-32). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Svalefryd, K. (2004). *Likeverd. En tanke- og handlingsbok for likestillingsarbeid med barn og unge*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Aasebø, T. S. og Melhuus, E. C. (2005). *Rom for barn – rom for kunnskap: kropp, kjønn, vennskap og medier som pedagogiske utfordringer*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.

Vedlegg 1: Observasjonsguide

«Observere betyr å iakttå. Det handler om å se.

Så skal vi oppfatte det vi har sett – vi skal tolke det»

Dato: 06.03.14

Tid: På morgenen, 07:30 →

Tilstede: En førskolelærer/pedagogisk leder, flere barn + observatør

Tema: Samhandling mellom voksen og barn ved ankomst i barnehagen.

Fokus på: stemmebruk/ordbruk, kroppsspråk/tilnærming, tidsbruk, grad av hjelp det gis til barnet.

«Prøver en å se alt, ser en ingen ting»

Stemmebruk/ordbruk

Hvilke ord brukes? Fin/tøff? Så godt å se deg?

26

Kroppsspråk/tilnærming

Hvor raskt kommer den ansatte ut i garderoben? Brukes det berøringer?

Tidsbruk

Kort tid	Normal tid	Lang tid

Hvorfor? (Har barnet mye å fortelle? Skjer det noe spesielt? Løper det rett inn på avdeling? Må det bruke lang tid på å si hadet?)

Grad av hjelp det gis til barnet

Gjør selv	Mor hjelper	Far hjelper	Ansatt hjelper

Hvem leverer barnet? Hvorfor får det hjelp?

Vedlegg 2: Intervjuguide

Har dere jobbet med likestilling i barnehagen?

Hvordan jobber dere med likestilling i barnehagen?

Har dere diskutert tematikken gutter og jenter, og om de skal behandles likt?

Behandles gutter og jenter likt her i barnehagen?

Hvis ja, ok.

Hvis nei, kan du nevne eksempler der gutter og jenter behandles forskjellig?

Er det naturlig at gutter og jenter behandles forskjellig i noen sammenhenger?